

Kanstytucyja Eūražviazu: historyja, problemy dy perspektyvy

■ KIRYŁ KAŚCIAN

Kirył Kaścian (nar. u 1982 r.) — navučajecca na mahistskaj prahramie va ūniversytecie Bremenu, Niamiečyna. Absalvent addzialeńnia “mižnarodnaje prava” fakultetu mižnarodnych stasunkau BDU. Halina jurydycnych intaresau — prava Eūrapiejskaha Žviazu i dziaržava-udzielnicaū u kantekście eūrapiejskaha prava, Eūrapiejski valutny žviaz, sacyjalohija prava.

Kiraūniki dziaržavaū i ūradaū krainaū Eūražviazu padpisali projekt Kanstytucyi EŽ 29 kastryčnika 2004 roku ū Rymie. Projekt kanstytucyi, skiravany na toje, kab nedać Eūražviazu bolšja pravy na mižnarodnej arenie j paskoryć praces pryniaćcia rašeńniaū u miežach Eūražviazu, staśisia vynikam 28 miesiacaū napružanych pieramovaū pamíž 25 kainami EŽ. Jašče ū śniežni 2000, kali byla padpisana Nicckaja damova, kiraūniki krainaū Eūražviazu pryniali deklaracyju, dzie zaklikali da bolš šyrokich dy intensyūnich debataū nakont budučyni Eūrapiejskaha Žviazu, jakija zavieršacca mižuradavaj kanferencyjaj. Praz rok u śniežni 2001 u Laekenie kiraūniki krainaū EŽ uchvalili bolš detalovyja pałažeńni nakont budučyni Žviazu. Takim čynam, byla pryznanaja nieabchodnaś reformy instytucyjnaje struktury Eūražviazu padčas užo raspačataha jaho pašyreńnia, a taksama mety nabliżeńia Žviazu da jahonych hramadzianaū. Laekenskaja Deklaracyja zaklikala da niebchodności pryniaćcia kanvencyi z metaj lepšaje padrychtoūki hleby dla dziaržava-udzielnicaū dziela pryniaćcia imi rašeńniaū padčas mižuradavaje kanferyencyi. Jana vyznačyla 4 admysłovyja sfery dziejańia Kanvencyi:

- lepšaje, jasnaje vyznačeńnie kampetencyi Eūražviazu;
- sprašeńnie pravavých instrumentau Žviazu;
- bolšaja stupień demakratyi, adkrytaści j efektyūnaści;
- mahčymaja patreba ū Kanstytucyi dla EŽ.

Ž lutaha 2002 na praciach amal 1,5 hadoū dožylisia vostryja j napružanya debaty pamíž delehacyjami ad tahačasnych 15 dziaržava-udzielnicaū i 10 krainaū-kandydatak, a taksama ad Baūharyi, Rumyniji j Turcyi, siabrami nacyjanalnych parlamentau j Eūraparlamentu dy šyrokim palityčnym spektram udzielnikaū. Ich vynikam staśisia stvareńnie projektu Damovy, jakaja začviardzaje Kanstytucyu Eūropy. U červieni 2003 ū hreckich Sałonikach było dasiahnutaje pahadnieńie ab mižuradavaj kanferyencyju, prysviečanaj projektu Kanstytucyi. Ciaham daūhich j składanych debataū 18 červenia 2004 ū Bruseli kiraūniki krainaū Eūražviazu ūrešcie dasiahnuli pahadnieńia nakont projektu Damovy, jakaja začviardzaje Kanstytucyu Eūropy. Pašla hetaha žjavilisia kansalidavanyja versyi Damovy, Pratakolaū i Deklaracyjaū. Pradstaūniki ad kažnaje dziaržavy-udzielnicy detalova praviarali projekt Kanstytucyi razam z praučnymi ekspertami j linhvistami (tak zvanya jurysty-linhvisty), kab upeūnicca ū dakładnaści jejnaha žmiesci j techničnaj karektnaści. Tolki pašla hetaha projekt Kanstytucyi, jaki składajecca z bolej čymsia 200 staronak, pačali pierakladać na ūsie aficyjnyja movy EŽ.

Kanstytucya stvaryla b u EŽ pasadu prezydenta, jaki vykonvaje swaje paūnamocvy ciaham 2,5 hadovaha terminu. Hetaje pałažeńnie žmianiła b ciapierašniu systemu ratacyi staršyniaū Eūražviazu. Dahetul imi byli kiraūniki ūradaū dziaržava-udzielnicaū, jakija žmianiiali adzin adnoha kažnya 6 miesiacaū. Projekt prapanoūvaū taksama pasadu adzinaha ministra zamiežnych spravaū Eūropy (zaraz hetaja pasada padzielenaja pamíž džviuma asobami).

Adnak šerah sprečkaū nakont paūnamocvy EŽ, a taksama balansu ūladaū u miežach Žviazu mahli stacca surjognaj pahrozaju naahuł dla pahadnieńia nakont kančatkovah varyjantu tekstu. Adnym z takich sprečnych punktaū staśisia pytańnie hałasavańia kvalifikavanaj bolšaściu. Šmat rašeńniaū u EŽ i zaraz prymajucca akurat kvalifikavanaj bolšaściu. Adnak taja sistema, što siańnia prymianajecca, jośc nadta składanaj j daje šcodryja pravy siarednim kainam, takim jak Polšča ci Hišpanija, jakija mająć amal takuju-ż vahu jak Niamiečyna pry amal udvaja mienšaj kolkaści nasielničtwa. Zhadna z systemaj, prapanavanaj u projekcie, rašeńnie prymasia b, kali jano atrymała padtrymku prynamsi 15 krainaū z kolkaściu nasielničtwa prynamsi ū 65% ad adhulnaha nasielničtva Žviazu.

Napeūna bolš žmiaoūnym było nie samoje pytańnie paniatku kvalifikavanaje bolšaści, a pytańnie jejnaha prymianieńia. Pa niekotorych istotnych pytańniach zamiesci pryniaćcia zakonu kvalifikavanaj bolšaściu kažnaja dziaržava-udzielnica mieła b prava veto. Pieršapačatkova stvaralniki Kanstytucyi mieli namier vyrašać zhadanyja pytańi kvalifikavanaj bolšaściu, ale Vialikaja Brytanija nastojliwa abaraniała zachavańie svajho prava veto pa takich klučavych aspektach, jak abarona, zamiežnyja spravy, padatki j sacyjalnaja biaśpieka. Brytanija taksama pašpiachova damahłasia taho, što Chartyja Asnoūnych Pravoū, jakaja byla dadadziena da Kanstytucyi, vykarystoūvałasia b dla žmienau u brytanskim pracoūnym pravie, jakoje jośc najliberalniejšym u Eūropie.

Inšja sprečnyja pytańni byli ražvazanyja biez padobnaje varožaści. Niderlandy žadalni, kab Eūrakamisii bylo dadzieni prava kantralavać pakt “stabilnaści j ražvičcia zony eūra”. Ale hetaja ideja sustreła mocny supraciū Francyi j Niamiečyny, jakija jośc stałymi parušalnikami zhadanaha paktu. Kampramisam u projekcie staśisia rašeńnie nakont taho, što Kamisyja vyznačała b kali deficyt jośc pražmierny, adnak kančatkovaje rašeńnie nakont prymusowych zachadaū prymali b mienavita dziaržavy-udzielnicy.

Nakont pytańnia, ci mieli b u tekscie Kanstytucyi zhadvacca Chryścijanskaja spadčyna Eūropy j Boh, katalickija kainy (asabliwa Polšča) sastupili hrupie “sekularystau” na čale z Francyjaj. Tamu miejsca dla chryścijanskaje spadčyny kantynentu ū tekscie projektu tak i nie znajšlosia.

Vymohi dla ratyfikacyi projektu.

Nasamreč, najciažejszy peryjad dla Kanstytucyi pačaūsia naturalna pašla jejnaha padpisańia. Jana b nabyła moc adno pašla ratyfikacyi adnahałosna ūsimi 25 dziaržavami-udzielnicami. Artykuł IV-8 projektu praduhledžvaje, što ū vypadku,

kali ūsie dziaržavy-ūdzielnicy ratyfikujuć jaje da 1 listapada 2006, hetaja data jość najraniejsaj, kali Kanstytycyja mahla b nabyć moc. Kali b hetaha nie adbylosia, Kanstytycyja b nabyvała moc praz 2 mesiacy paśla taho, jak apošniaja kraiナ jaje ratyfikuje. Patrabavańnie adnahalosnaha pryniaccia Kanstytycyi abaraniala paasobnyja dziaržavy-ūdzielnicy ad palityčnaha koštu być adkaznymi za niepryniaccie dokumentu. Zamiest hetaha jany b zdoleli vykarystouvać swajo prava hołasu jak srodak prasoúvańnia nacyjanalnych intaresaў.

Kanstytycyja miela być ratyfikavanaja ū adpaviednaści z patrabavańniami nacyjanalnych kanstytycyjaў (Artykuł IV-8, CONV 86/04) ci šlacham kanstytycyjnaje reformy. Nastupnaja tablica dazvalaje ūbaćyć, jak pytańnie ratyfikacyi vyraſajecca ū paasobnych krainach:

Tablica 1. Pracedury Parlamenckaje Ratyfikacyi ū dziaržavach-udzielnichach EŽ.

Dzieržava	Parlamenckaja Ratyfikacyja
Aǔstryja	Prostaja bolšaść Kangresu (i Senatu — kali pytańnie należyć da jaho kampetencyi) z dźviuch tracinaŭ Kangresu (i Senatu, jak zhadana vyšej), kali pieradača pařnamoctva vymahaje Kanstytycyjnaje reformy (Artykuły 50, 42 i 44).
Belhija	Damovy, jakija zakranajuć pravy hramadzianaŭ, musiać začviardżacca abiedźviuma Pałatami. Kali jany zakranajuć kampetencyju rehionau, Rady abiedźviuch musiać taksama uchvalić damovu (Artykuł 163).
Kipar	Prymajecca Kabinetam i začviardżajecca Pałataj Pradstaňnikoŭ (Artykuł 169).
Čechija	Začviardzeńnie bolšaściu z troch piatych Kangresu j Senatu (Artykuły 10 i 39).
Danija	Začviardzeńnie bolšaściu ź piacoch šostych, inakš referendum (Artykuły 20 i 42).
Estonija	Prostaja bolšaść dy inšyja pracedury (Artykuły 120 i 121).
Finlandyja	Zakonam. Prostaja bolšaść ci bolšaść z dźviuch tracinaŭ, kali pytańnie zakranaje Kanstytycyju (Artykuł 94).
Francyja	Zakonam (Artykuły 52-55 i 88). Referendum moza inicyjawać Prezydent (Artykuł 11).
Niamiečyna	Zakonam. Bolšaść z dźviuch tracinaŭ <i>Bundestagu</i> j dźviuch tracinaŭ <i>Bundesratu</i> (Artykuły 23 i 79).
Hrecyja	Zakonam. Bolšaść z troch piatych (Artykuł 28)
Vuhoršcyna	Bolšaściu ź dźviuch tracinaŭ abiedźviuch Pałatau (Artykuł 2a).
Irlandyja	Niama admysłovaje pracedury. Kožnaja reforma EŽ vymahaje paralelnaje reformy Kanstytycyi šlacham referendumu (Artykuły 29, 46 i 47).
Italija	Ratyfikacyja dźviuma Pałatami Parlamentu; biez referendumu (Artykuły 80 i 75).
Łatvija	Parlamenckaja Ratyfikacyja, ale ź inicyjatyvy pałovy siabroŭ Parlamentu musi być pryznačany referendum (Artykuł 68).
Letuva	Parlamenckaja Ratyfikacyja; referendum abviaščajecca, kali damova zakranaje hałońnyja aspekty žycia letuviau (Artykuły 135,1 i 5).
Luksemburh	Zakonam, jaki ūchvaleny dźviuma tracinami siabroŭ Parlamentu (Artykuły 37, 49 i 114).
Malta	Kanstytycyjnych pravilań niama, akramia vypadkaŭ, kali ratyfikacyja vymahaje zmienau u Kanstytycyi.
Niderlandy	Dźviuma tracinami parlamenckaje bolšaści (Artykuł 91)
Polšča	Na padstavie parlamenckaje pracedury, umovy jakoje začviardżajucca inšym aktam Parlamentu (Artykuł 90).
Partuhalija	Parlamenckaja bolšaść (Artykuł 161)
Słavaččyna	Bolšaść z troch piatych (Artykuły 7 i 84).
Słavienija	Bolšaść z troch piatych (Artykuły 3 i 8).
Hišpanija	Absalutnaja bolšaść siabroŭ abiedźviuch Pałatau (Artykuł 93).
Švecyja	Začvierdžańnie tryma čvertkami siabroŭ <i>Riksdagu</i> (Artykuł 10.5).
Zlučanaje Karaleuſtva	Parlamenckaja bolšaść

Krynicka: <http://www.uc3m.es/uc3m/inst/MGP/NCR/portada.htm>

Hladziecie taksama: <http://www.realinstitutoelcano.org/analisis/570.asp>

<http://www.european-referendum.org/materials/di/refsum.pdf>

Z nastupnaje tablicy možna pabaćyć, jakija referendumy pravodzilisia ū krainach Eūražviazu, a taksama ich vyniki.

Tablica 2. Referendumy ū Eūrapijskim Žviazie.

Dziaržava	Referendum nakont Kanstytucyi	Raniejšyja referendumy na temu EŽ	Vyniki
Aūstryja	Nia vyrašana	Dalučeńnie (1994)	Tak 66%; Nie 33%
Belhija	Tak	Nie	-
Kipar	Peūna nie	Nie*	-
Čechija	Nia vyrašana	Dalučeńnie (2003)	Tak (77%); Nie (23%)
Danija	Tak	Dalučeńnie (1972)	Tak (53%); Nie (33%)
		Adziny Akt (1986)	Tak (42%); Nie (33%)
		Maastricht I (1992)	Tak (41%); Nie (42%)
		Maastricht II (1993)	Tak (49%); Nie (37%)
		Amsterdam (1998)	Tak (41%); Nie (34%)
		Eūra (2000)	Tak (41%); Nie (46%)
Estonija	Nie	Dalučeńnie (2003)	Tak (67%); Nie (33%)
Finlandyja	Nia vyrašana	Dalučeńnie (1995)	Tak (57%); Nie (43%)
Francyja	Peūna tak	Pašyreńnie (1972)	Tak (68%); Nie (32%)
		Maastricht (1992)	Tak (51%); Nie (49%)
Niamiečcyna	Nie	Nie	-
Hrecyja	Peūna nie	Nie	-
Vuhorščyna	Peūna nie	Dalučeńnie (2003)	Tak (84%); Nie (16%)
Irlandyja	Tak	Dalučeńnie (1972)	
		Adziny Akt (1987)	
		Maastricht (1992)	
		Amsterdam (1998)	Tak (94%); Nie (6%)
		Nicca I (2001)	Tak (46%); Nie (54%)
		Nicca II (2002)	Tak (63%); Nie (37%)
Italija	Nie	Kanstytucyjný mandat Eūraparlamentu (1989)	dla Tak (88%); Nie (14%)
Łatvija	Nie	Dalučeńnie (2003)	Tak (67%); Nie (33%)
Letuva	Nie	Dalučeńnie (2003)	Tak (91%); Nie (9%)
Luksemburh	Tak	Nie	-
Malta	Nie	Dalučeńnie (2003)	Tak (54%); Nie 46%
Niderlandy	Tak	Nie	-
Polšča	Peūna nie	Dalučeńnie (2003)	Tak (77%); Nie (23%)
Partuhalija	Tak	Nie	-
Słavaččyna	Peūna nie	Dalučeńnie (2003)	Tak (94%); Nie (3%)
Słavienija	Peūna tak	Dalučeńnie (2003)	Tak (66%); Nie (34%)
Hišpanija	Tak	Nie	-
Švecyja	Nie	Dalučeńnie (1994)	Tak (52%); Nie (47%)
		Eūra (2003)	Tak (42%); Nie (56%)
Zlučanaje Karaleústva	Tak	Dalučeńnie (1975)	Tak (67%); Nie (33%)

(*) Referendum 24 krasavika 2004 na Kipry tyčyšsia pytańnia ūzjadnańnia vyspy.

Krynicy: Roznyja.

Hladziecie taksama: <http://www.realinstitutoelcano.org/analisis/570.asp>

Praces ratyfikacyi: što dalej?

Hlybinia j składanaśc prceduraū i umovaū u roznych krainach EŽ stałasia realnaj mahčymaściu dla surjognych pieraškodaū dla ratyfikacyi ūsimi 25 dziaržavami-ūdzielnicami j, takim čynam, moža naahul nadta zamarudzić praces intehracyi. Adpaviedna úžnikaje šerah pytańiau: ci jość adnahałosnaja ratyfikacyja Kanstytycyi ūsimi 25 dziaržavami-ūdzielnicami realnaju metaj? I ci nia lepiej bylo b zrabić u projekcie Kanstytycyi šerah jakasnych žmienau, kab potym vyrašyć jejny los šlacham ahulnaha hałasavańnia?

Pytańie, kolki kraińa EŽ ratyfikujuć da 1 listapada 2006 kanstytycyju, maje dla jejnych prychilnikaū, badaj, hałoūnaje značeńie. Zhdna z deklaracyjaj, što byla dałučanaja da kanstytycyi, kali na toj čas jaje ratyfikujuć 20 z 25 kraińa, EŽ musić vyrašyć, jak pastupić z tymi kraińami, što jaje nie ratyfikavali. Vyhladaje na toje, što "skeptykaū" zmusiać da pierahałaśavańnia, adnak, naprykład, u vypadku Francyi, heta padajecca niemažlivym prynamsi da parlamenckich i prezydenckich vybaraū uviesnu 2007, paśla jakich novy kiraūnik dziaržavy vyrašyć nakont paútornaha referendumu. U lubym vypadku, adnak, z peúnaściu možna skazać, što kanstytycyja nia ūvojdzie ū žyćcio ūvosień 2006. Kali heta adbudziecca, to najraniej hod ci dva paźniej za zhadany termin. Pokul že budzie dziejničać Nickaja damova.

Praces ratyfikacyi parlamentami nia mieū ſmatlikich składanasciaū ani ū starych, ani ū nowych dziaržavach-čalcoch EŽ. Da Francyi 9 kraińa ratyfikavali kanstytycyju, 8 z jakich praz parlamenckija prcedury. Pieršaj kraińaj, jakaja ratyfikavała eūrakanstytycyju, była Letuva. Heta adbylosia 10 śniežnia 2004 r., kali 84 deputaty prahałaśavalii za, i tolki 4 suprać. Naprykład, Parlament Italii kančatkova ratyfikavaū kanstytycyju 6 krasavika. U vierchnią pałacie parlamentu za ratyfikacyju prahałaśavalii 217 senataraū, a suprać tolki 26, a ū pałacie pradstaŭnikoū 436 pašloū prahałaśavalii za kanstytycyju, 28 suprać, a jaśče 5 ustrymalisia.

Što da ratyfikacyi praz referendumy, hety praces jość našmat bolš składaniejšym. Nasamreč, isnuje dumka, vykazanaja "Süddeutsche Zeitung", što vynosić na hałasavańnie praz referendum hrustavki tekst, što składajecca z prykladna 500 bačynaū i jaki, naturalna, mała chto pračytaū, bylo b absurdam.

Praces ratyfikacyi kanstytycyi na referendumach raspačała Hišpanija. Tamtejsy referendum adbyśia jaśče ū lutym i vyznačaūsia nizkaj frekvencyjaj vybarcaū. Da vybarčych dzialnicaū prjeli tolki 42,32% (minimalnaj kolkaści vybarcaū dla sapraūdnaści referendumu nie bylo), 76,73% z jakich padtrymali kanstytycyju, 17,2% prahałaśavalii suprać, a jaśče amal 6 adsotkaū pakinuli biuleteni pustymi. I praviačaja partyja, i apazycyja zaklikali da pryniaćcia kanstytycyi, u toj čas jak aŭtanamisty i separatysty z Katalonii i Krainy Baskaū hałasavalii suprać.

U Francyi sprečka nakont kanstytycyi stałasia faktična sprečkaj pra miejsca kraińy ū abjadnanaj Eūropie. Francuzy adrynnuli projekt kanstytycyi EŽ. Pavodle aficyjnych dadzienych, u referendumie 29 traūnia ūziali ūdzieľ ažno 69,9% vybarcaū, z jakich tolki 45,13% byli za, u toj čas jak 54,87% prahałaśavalii suprać. "Nie" kanstytycyi skazali sacyjalisty, Nacyjanalny Front, zialonyja, fermery, antyhlabalisty iastaūniki. Siarod prycynaū takoha vyniku varta zhadać niedavier da palityki kirujučych kołau i zaniepakojenie paharšeńiem umovaū žyćcia. Akramia taho, referendum staūsia pratestam suprać pašyreńnia EŽ i planavanaha pryniaćcia Turečyny. Francuzy choć źmienau palityki EŽ na mienš volnarynkavuju. Akramia taho isnuje niepakoj nakont taho, što nacyjanalnaja ekanomika nia vytrymaje kankurencyi z nowymi kraińami-čalcami. Dla levicy istotnym bylo toje što kanstytycyja nie harantuje abarony ad pieranosu fabrykaū z Francyi, naprykład, u Łatviju ci Polšcu.

Praz 3 dni paśla francuskaha "nie" Eūropu čakaū jaśče bolšy údar. Pry frekvencyi 63,38% ažno 61,6% halandzkich vybarcaū adrynnuli projekt kanstytycyi EŽ. Pry hetym tolki 38,4% vykazalisia za.

Padobna da francuzaū, halandcy prahałaśavalii suprać padvyšeńia koštu žyćcia, biespracoūja, pašyreńnia EŽ i bruselskich biurakrataū. Ale byli i adroźnieńi. Naprykład, halandcy nie pryniali ūlasna ideju kanstytycyi. Šmat chto z ich vykazaūsia tym samym suprać stvareńia eūrapiejskaj superdziaržavy z daminacyjaj Bruselu. Što da źmiestu kanstytycyi, halandzcy, u adroźnieńi ad francuzaū, uświdomlivajuć, što projekt nie spryjaje reformam, u toj čas jak francuzy ličać jaho zanadta liberalnym. Značnaja častka abyvatelaū Halandyi prahałaśavalii suprać pašyreńnia EŽ, a mienawita planavanaha pryniaćcia Turečyny, što na ichnuju dumku zbolšyć kolkaść emihrantaū. Paśla zabolstva režysera Tea van Hoha stasunki pamíž halandcami i muslimanskimi emihrantami ū kraińie zastajucca naprużonymi. Častka žycharoū kraińy svaim "nie" zapratestowała suprać palityčnej sytuacyi ū Halandyi. Faktyčna praz hety pratest jany pytalisia: što adbyvajecca z halandzkaj niezaležnaściu i tojesnaściu. To bok padčas halandzkaha referendumu viałosia najpierš pra chutkaśc i napramak ražvičcia EŽ.

U adkaz na vyniki referendumu u Francyi i Niderlandach kiraūnik Eūrakamisii Ch. M. Barosa zaklikau inšyja kraińy nie spyniać pracesu ratyfikacyi projektu kanstytycyi.

Čarhovy i pokul apošni na hety čas referendum adbyśia 10 lipienia ū Luksemburhu, dzie za projekt eūrakanstytycyi vykazalisia 56,5% z prykladna 230 tysiačaū vybacau. Suprać prahałaśavalii 43,3%. Takim čynam, Luksemburh staūsia 13 dziaržavaj, jakaja ratyfikavała kanstytycyju. Adnak, naūrad vynik referendumu ū Luksemburhu ſtości źmienić, niezvažajući na aptymistyčnyja słovy spadara Barroso nakont taho, što eūrakanstytycyja paspryjaje zbudavać bolš demokratyčnu Eūropu. Na siońniašni dzień nie planujeccca żadnych referendumu nakont eūrapiejskaj kanstytycyi. Naprykład, Partuhalija adklała referendum nakont eūrakanstytycyi, jaki mieū adbycca ū kastryčniku.

History and Peculiarities of the EU Constitution Project

■ KIRYŁ KAŚCIAN

Kirył Kaścian (born in 1982) — LLM student at the University of Bremen, Germany; graduated in International Law from International Relations Department, Belarusian State University. Legal interests cover European Law and legal systems of particular member-states of the European Union within the context of the law of the EU, EMU, and sociology of law.

Review of the article (full version available in the Belarusian part of the journal):

On October, 29 2004 the heads of states and governments of the European Union member-states signed in Rome the project of the EU Constitution which led to dramatic debates all over the Continent aimed either at promoting or stumbling the ratification process of this pivotal document. The author of the article analyzes the genesis, evolution and the present-day situation of, by far, one of the most disputable legal acts ever. The article also familiarizes Belarusian reader with a detailed description of mechanisms, provided by different states in order to ratify the document. Special concern of this text is a deep overview of the recent referenda results in the analysis of reasons which led to the present-day uncertainty about the fate of this project.

KAMUNIKAT.org